

PROJEKAT FINANSIRA
EUROPSKA UNIJA

<http://www.fondacija-cure.org>

Foundation for Women's Empowerment
Bosnia and Herzegovina
Fondacija za osnaživanje žena
Bosna i Hercegovina

PROJEKAT IMPLEMENTIRAJU
FONDACIJA CURE I FONDACIJA ZA OSNAŽIVANJE ŽENA

AKCIJONI PLAN – AGENDA POTREBA ŽENA SA POSEBNIM FOKUSOM NA MANJINSKE I MARGINALIZOVANE GRUPE U TUZLI

Kreirala: Medina Mujić

Novembar 2019. godine

Informacije o projektu “Ženska prava - Agenda za pozitivne promjene”

Dvogodišnjim projektom “Ženska prava - Agenda za pozitivne promjene” u BiH, koji finansira Evropska unija u sklopu Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava u Bosni i Hercegovini, a realizuje Fondacija CURE (CURE) i Fondacija za osnaživanje žena (FWE), namjeravamo doprinijeti promociji i poštivanju ženskih prava, te doprinjeti iskorjenjivanju diskriminacije žena sa posebnim fokusom na marginalizovane i manjinske grupe žena u deset (10) opština. Projekat predstavlja izvanrednu priliku za pokretanje mehanizama u nastavku praktičnog rada oko ljudskih prava žena pripadnica manjinskih i marginaliziranih grupa, kroz organizaciju zajedničkih treninga, implementaciju uporedivih aktivnosti i razmjenu dobre prakse među akterima i zainteresiranim stranama.

Ciljevi projekta su direktni doprinos u promociji poštivanja ženskih ljudskih prava, i povećanje društveno-ekonomске inkluzije žena i djevojčica pripadnica manjinskih i marginaliziranih grupa, kroz jačanje njihovih kapaciteta i kreiranje konkretnih akcija za borbu protiv diskriminacije, rasizma i ksenofobije, te rješavanje pitanja njihovih ljudskih prava u BiH.

Projekt ima integrisani pristup u cilju rješavanja problema marginalizacije, isključenosti i diskriminacije žena pripadnica manjinskih i marginaliziranih grupa u Bosni i Hercegovini (BiH) koje se suočavaju s nepovoljnim položajem i koje su izložene siromaštvu, diskriminaciji i predrasudama i u velikoj mjeri su isključene iz procesa donošenja odluka na različitim nivoima.

UVODNI KONTEKST

Tuzla je treći najveći grad u Bosni i Hercegovini i administrativni je centar Tuzlanskog kantona u Federaciji BiH. Prema popisu provedenom 2013. godine, ima 110.979 stanovnika/ca, od kojih žene čine 52, 47% ili 58.234.111 Komisija za ravnopravnost spolova grada Tuzla je jedan od gradskih gender institucionalnih mehanizama.¹

Prema istraživanju Pozicija, uključenost i prava žena koje pripadaju manjinskim i marginaliziranim grupama u Bosni i Hercegovini² navodi se da je Tuzla usvojila Gender akcioni plan 2013-2016 tokom 2013. godine, zasnovan na analizi stanja rodne ravnopravnosti u Tuzli, provedenoj u okviru projekta "Poboljšanje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou", i kao takav je u skladu sa ZoRS-om, ciljevima GAP-a BiH i Evropskom poveljom o rodnoj ravnopravnosti. Lokalni gender akcioni plan je bio fokusiran na jačanje lokalnih kapaciteta, izradu metodologije razvoja i orodnjavanje svih segmenata razvoja lokalne zajednice. Novi Akcioni plan za 2020-2022 je trenutno u fazi izrade u kojoj će pored gradskih vijećnika/ca i predstavnika/ca relevantnih institucija biti uključeni/e i predstavnici/ce marginaliziranih društvenih grupa. Jedna od prioritetnih oblasti rada grada Tuzle je kofinansiranje i finansiranje projekata koje provode nevladine organizacije u polju ljudskih prava i rodne ravnopravnosti, a posebna pažnja se pridaje projektima koji uključuju mlade, žene i marginalizirane grupe. Novi poziv za projekte biće raspisan krajem marta 2019. godine, a jedan od prioriteta, između ostalih, će biti i ekonomsko osnaživanje žena, prevencija nasilja nad marginaliziranim društvenim grupama i ekonomsko osnaživanje osoba sa invaliditetom. Kroz budžet grada finansira se i rad lokalne sigurne kuće, kojom upravlja Udruženje "Vive žene".

Fondacija CURE je radila fokus grupu sa predstavnicima/ama institucija i nevladihni organizacija (Udruženje "Horizonti", Lobi grupa – Horizonti, JZU Dom zdravlja Tuzla, OSCE Tuzla,, JU NUB Derviš Sušić Tuzla, UG Vive žene, Ženska vizija, Nova ženska inicijativa i Grad Tuzla) u Tuzli s ciljem mapiranja problema sa kojima se žene u Tuzli suočavaju. Neki od problema koji su navedeni tokom fokus grupe su:

1. Siromaštvo i nezaposlenost žena sa fokusom na samohrane majke – potrebno bi bilo uraditi analizu rodne nezaposlenosti gdje bi se dobili tačni podaci o broju nezaposlenih samohranih majki i drugih marginaliziranih grupa. Siromašvo predstavlja ogroman problem koji sa sobom nosi niz problema poput losih uslova rada (prekovremeni rad, niske plate, rad „na crno“), velika stopa nezaposlenosti s posebnim fokusom na marginalizovane grupe žena (žene sa invaliditetom, majke djece sa invaliditetom, povratnice i interno raseljene žene, žene koje su nezaposlene duži vremenski period, žene koje su preživjele rodno zasnovano, ratno i porodično nasilje, samohrane majke, žene sa sela, Romkinje, LBT i starije žene). Trenutna socijalna primanja se rijetko mogu poklopiti sa potrošačkom korpom, rad na crno, rad u sivoj ekonomiji gdje su žene za 1/3 manje plaćene od muškaraca, nejednake plate muškaraca i žena za isti posao koji obavljaju i niske plate u poređenju sa visokom potrošačkom korpom i visokim standardom života.
2. Zdravstvo – potrebno bi bilo definisati liste termina sa obaveznim ginekološkim pregledima i uvezati privatne i javne zdravstvene ustanove kako bi uputnice i nalazi bili validni, ujednačiti porodiljske naknade, itd. – Fond zdravstvenog osiguranja

¹ Dostupno na: <http://popis.gov.ba/popis2013/knjigePregled.html?lang=bos>

² Malkić, A., i Bošnjak, E., (2018) Pozicija, uključenost i prava žena koje pripadaju manjinskim i marginaliziranim grupama u Bosni i Hercegovini, Sarajevo

3. Obrazovanje – je važan segment za kreiranje ravnopravnog društva. Za kontekst ravnopravnosti u segmentu obrazovanja je važno raditi na nekoliko fokusiranih tematskih oblasti kao što su:
- Uskladiti obrazovne politike sa potrebama tržišta rada – obrazovna politika u BiH je trenutno fokusirana na hiperprodukciju radnog kadra (javni i privatni fakulteti) koji nude različite mogućnosti za jednostavnije i lakše sticanje diploma pri tom ne analizirajući potrebe tržišta rada, pa tako postoje profesije koje su prezastupljene, dok s druge strane postoje i deficitarne profesije.
 - Uvesti rodno senzitivno obrazovanje – obrazovanje u BiH nema rodno senzitivnu komponentu.
 - Uvesti edukacije o seksualnom i reproduktivnom zdravlju – trenutno u obrazovnom sistemu nema predmeta tokom kojih se izučava o reproduktivnom i seksualnom obrazovanju. Ove teme se kratko izučavaju tokom pojednih časova kao što su biologija, čas odjeljenjske zajednice.
 - Raditi na prevenciji rodnozasnovanog nasilja
4. Rodno zasnovano nasilje – podrazumijeva niz problema sa kojima se žene suočavaju. Neki od njih su: nasilje u porodici, mobing na radnom mjestu, žene koje nisu u radnom odnosu nemaju zdravstveno, penziono i invalidsko placeno za besplatni kućni rad.

U nastavku tabelarni prikaz šireg konteksta koji je predstavljen kroz oblasti kao što su nezaposlenost, zdravstvo, siromaštvo, obrazovanje i rodno zasnovano nasilje - nasilje u porodici i mobing s jasno definisanim mjerama i indikatorima za provođenje aktivnosti.

1. OBLAST – NEZAPOSENOST ŽENA I SIROMAŠTVO				
1.1. MJERA	ROK	ODGOVORNA NSTITUCIJA	INDIKATOR PROVOĐENJA	FINANSIJE
- Povećanje zaposlenosti žena sa posebnim fokusom na analizu manjinskih i marginalizovanih grupa žena (žene sa invaliditetom, majke djece sa invaliditetom, povratnice i interno raseljene žene, žene koje su nezaposlene duži vremenski period, žene koje su	2020	- Zavod za zapošljavanje - GradTuzla - NVO	- Sistemski ponuditi olakšice samohranim majkama, majkama djece s invaliditetom, ženama s invaliditetom kako bi mogle odlaziti na posao. -Afirmisati politiku mogućnosti zaposlenja osoba na četiri, pet i šest sati i mogućnost prijavljivanja takvih osoba	- Institucionalna podrška kroz budžet - Zavod za zapošljavanje - NVO koje se bave pitanjem ženskih prava

<p>preživjele rodno zasnovano, ratno i porodično nasilje, samohrane majke, žene sa sela, Romkinje, LBT i starije žene)</p>			<ul style="list-style-type: none"> - Analiza rodne nezaposlenosti sa jasnim statističkim podacima o broju nezaposlenih žena sa posebnim fokusom na analizu manjinskih i marginalizovanih grupa žena (žene sa invaliditetom, majke djece sa invaliditetom, povratnice i interno raseljene žene, žene koje su nezaposlene duži vremenski period, žene koje su preživjele rodno zasnovano, ratno i porodično nasilje, samohrane majke, žene sa sela, Romkinje, LBT i starije žene) 	
<p>Povećanje plata i ekonomsko osnaživanje žena sa fokusom na marginaliziranu grupu žena (žene sa invaliditetom, majke djece sa invaliditetom, povratnice i interno raseljene žene, žene koje su nezaposlene duži vremenski period, žene koje su preživjele rodno zasnovano, ratno i porodično nasilje, samohrane majke, žene sa sela, Romkinje, LBT i starije žene)</p>	<p>2020-2024</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zakonodavna tijela na svim nivoima - Inspekcije - NVO - Gradska uprava 	<ul style="list-style-type: none"> - Smanjenje poreza i doprinosa poslodavnicam u cilju povećanja plata - Smanjenje PDV-a kroz različite stope: povrat PDV-a za osnovne ljudske potrebe) - Aktivniji rad poreskih obveznika, inspekcija i nadzora u cilju smanjenja „rada na crno“ - Dodati i prekvalifikaciju sa posebnim fokusom na 	<ul style="list-style-type: none"> - Gradska uprava uvođenjem benefita koji su u domenu gradske uprave realizuje se mjera - Strani donatori - Biznis sektor

			žene pripadnice manjinske i marginalizovane grupe.	
--	--	--	--	--

2. OBLAST – ZDRAVSTVO

2.1. MJERA	ROK	ODGOVORNA NSTITUCIJA	INDIKATOR PROVOĐENJA	FINANSIJE
Definisati liste termina sa obaveznim ginekološkim pregledima i uvezati privatne i javne zdravstvene ustanove	2020	<ul style="list-style-type: none"> - Zdravstvene institucije - Domovi zdravlja - Ambulante - Klinički centar Tuzla 	<ul style="list-style-type: none"> - Definisati termine za obavezne ginekološke preglede za žene - Uvezati privatne ambulante/domove zdravlja sa javnim. Pozitivan primjer ambulanta Atrium iz Sarajeva - Edukacija mladih žena o prevenciji: spolno prenosivih bolesti, maloljetničkih trudnoća, maloljetničkih prakova 	<ul style="list-style-type: none"> - Zdravstvene institucije - Budžet grada, dodjeljivanje kapitalnih sredstava za nabavku aparata za navedene preglede 50.000,00KM godišnje

3.OBLAST – OBRAZOVANJE

3.1.MJERA	ROK	ODGOVORNA NSTITUCIJA	INDIKATOR PROVOĐENJA	FINANSIJE
- Uskladiti obrazovne politike sa potrebama tržišta	2020-2024	<ul style="list-style-type: none"> - Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta 	<ul style="list-style-type: none"> - Obezbeđivanje stipendija za obrazovanje 	<ul style="list-style-type: none"> - Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona

<ul style="list-style-type: none"> - Uvesti rodno senzitivno obrazovanje - Uvesti edukacije o seksualnom i reproduktivnom zdravlju - Zdravi načini života - Raditi na prevenciji rodnozasnovanog nasilja 		Tuzlanskog kantona	<ul style="list-style-type: none"> - Inkluzija marginaliziranih grupa u obrazovni sistem - Stimulisanje izrazito talentovanih učenika/ca - Uvođenje predmeta koji će promovirati zdrave načine života, edukaciju o seksualnom i reproduktivnom zdravlju, rodnozasnovanom nasilju, nasilju u vezama mladih. 	<ul style="list-style-type: none"> - Grad Tuzla sredstva/ grant iz budžeta, za prekvalifikaciju/dokvalifikaciju za deficitarna zanimanja, 5.000,00KM
--	--	--------------------	---	---

4.OBLAST – RODNO ZASNOVANO NASILJE – NASILJE U PORODICI				
4.1.MJERA	ROK	ODGOVORNA NSTITUCIJA	INDIKATOR PROVOĐENJA	FINANSIJE
Educiranje stanovništva i rad sa rizičnim skupinama kao što su nasilnici ili potencijalni nasilnici	2020-2024	<ul style="list-style-type: none"> - Obrazovne institucije, - Zdravstvene institucije, - Centar za socijalni rad - NVO - Mediji 	<ul style="list-style-type: none"> - Uvesti obaveznu edukaciju stanovništva na različite načine kao što su: obrazovni sistem, mediji, javne aktivnosti, ulične akcije. - Kontonuirano osnaživanje žena sa fokusom na osjetljive/ranjive kategorije - Raditi na kampanjama koje promovišu NULTU toleranciju na nasilje nad ženama i 	<ul style="list-style-type: none"> - Gradski budžet/ za 2020.godinu grant 5.000,00KM - Donatorska sredstva / za 2020.godinu 5.000,00KM

		djevojčicama	
--	--	--------------	--

Prijedlog

Imajući u vidu da se radi o LOAP-u, u budžetu Grada Tuzla bi trebalo predvidjeti grant za realizaciju mjera navedenih kao hitne i posebne za poboljšanje položaja žena u društvu („Grant za realizaciju LOAP-a poboljšanja položaja žena u društvu“)

Zaključak

Prema analizi Pozicija, uključenost i prava žena koje pripadaju manjinskim i marginaliziranim grupama u Bosni i Hercegovini i navedenim problemima u ovom dokumentu najveće potrebe marginaliziranih žena su bolja zdravstvena zaštita i potreba za ekonomskim i političkim osnaživanjem. Stoga, koraci koje treba poduzeti kako bi se pomoglo marginaliziranim ženama u ovoj lokalnoj zajednici su: a) programi zapošljavanja koji moraju uzeti u obzir i uključiti marginalizirane grupe žena; b) nevladine organizacije trebaju nuditi module i treninge koji bi (marginaliziranim) ženama omogućili cjeloživotno učenje; c) kontinuirano prikupljanje podataka od organizacija koje rade sa marginaliziranim ženama i lokalnih institucija o položaju marginaliziranih žena; d) osiguravanje učešća organizacija koje rade sa marginaliziranim ženama i podizanje njihovih kapaciteta za efikasno učešće i izrada novog lokalnog gender akcionog plana kao i drugih sektorskih politika koje se tiču žena i rodne ravnopravnosti.

PROJEKAT FINANSIRA
EUROPSKA UNIJA

Foundation for Women's Empowerment
Bosnia and Herzegovina
Fondacija za osnaživanje žena
Bosna i Hercegovina

PROJEKAT IMPLEMENTIRAJU
FONDACIJA CURE I FONDACIJA ZA OSNAŽIVANJE ŽENA

“Ovaj akcioni plan je urađen uz finansijsku pomoć Europske unije. Sadržaj akcionog plana je isključiva odgovornost autorica Medine Mujić, i nužno ne predstavlja stanovište Europske unije.”